

OPIS IN POJASNILA PODATKOV

A) PODATKI O DELODAJALCU

Naziv delodajalca/podjetja

Naziv delodajalca pomeni uraden naziv pravne ali fizične osebe, ki zaposluje poškodovanca ali je zavezanec za plačilo prispevkov za zavarovanje za poškodbe pri delu.

Naslov delodajalca (ulica, hišna številka, poštna šifra in kraj)

Naslov delodajalca pomeni uraden naslov delodajalca, preko katerega je možno vzpostaviti stik s delodajalcem.

Matična številka delodajalca

Matično številko poslovni subjekti pridobijo ob vpisu v poslovni register, ki ga izvaja AJPES. Je 7 mestna za poslovne subjekte in glavne podružnice tujih poslovnih subjektov ter 10 mestna za podružnice in podružnice tujih poslovnih subjektov, razen glavne podružnice.

Šifra dejavnosti delodajalca po Standardni klasifikaciji dejavnosti

Pod gospodarsko dejavnostjo delodajalca je potrebno vpisati šifro glavne dejavnosti organizacijske enote, v kateri se je zgodila nezgoda. Predvsem je to potrebno uporabiti, kadar podjetje združuje med seboj zelo različne dejavnosti, ki so krajevno in organizacijsko ločene. Šestmestna šifra, v kateri je na tretjem mestu pika, je vpisana na Obvestilu o identifikaciji in razvrstitvi po dejavnosti za poslovne subjekte in podružnice oziroma druge dele poslovnih subjektov ter za samostojne zavezance, ki ga izda AJPES.

Registrska številka zavezanca

Vpiše se 10-mestno registrsko številko podjetja - **zavezanca** (RŠZ), ki jo določi prijavno-odjavna služba pristojne registrske izpostave Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) in je dodeljena za poslovni subjekt oziroma poslovno enoto, obrat, podružnico ali poslovni prostor, kjer oseba opravlja delo. Za osebe, ki so zavarovane na podlagi prejemanja dajatve iz naslova socialnega varstva oziroma zavarovanja, je treba vpisati registrsko številko, ki je dodeljena enoti organa, ki je osebi priznal pravico.

Število zaposlenih v podjetju

Vpiše se oznaka velikostnega razreda podjetja glede na skupno število zaposlenih v podjetju ali ločeni organizacijski enoti na dan nezgode. Vrsta zaposlitve ali pogodbe pri tem ni pomembna.

B) PODATKI O POŠKODOVANCU

Ime in priimek poškodovanca

S tiskanimi črkami se vpiše ime in priimek poškodovanca.

Spol

Vpiše se šifra za spol poškodovanca.

Državljanstvo

Če je poškodovanec državljan Slovenije se vpiše samo šifra 1. V primeru, da je državljan druge države, se to državo izpiše s tiskanimi črkami.

EMŠO

Vpiše se enotno matično številko poškodovanca. Če poškodovanec nima dodeljene EMŠO (npr. tujec) se vpiše datum rojstva.

Zaposlitveni status

Vpiše se zaposlitveni status poškodovanca po šifrantu. Pod drugo se vpiše različne oblike javnih del, prostovoljce.

Vrsta zaposlitve

Vpiše se vrsta zaposlitve poškodovanca po šifrantu.

Delovni čas

Vpiše se ali je poškodovanec zaposlen za polni ali skrajšani delovni čas.

Poklic

Poklic, ki ga poškodovanec opravlja, se vpiše po priloženem šifrantu, ki ustreza skrajšani listi Standardne klasifikacije poklicev V2 (ISCO-88). V primeru dijakov, študentov, prostovoljcev, se vpiše poklic, ki je zahtevan za dela, ki jih opravljajo, njihov položaj dijaka, študenta pa se označi pri zaposlitvenem statusu.

Ure dela pred poškodbo

Vpiše se število ur dela pred poškodbo v polnih urah brez minut.

C) PODATKI O NEZGODI**Datum prijave**

V obliki DDMMLLLL se vpiše datum, ko se izpolni obrazec prijave poškodbe pri delu.

Datum nezgode

V obliki DDMMLLLL se vpiše datum, ko se je delavec poškodoval.

Ura nezgode

Vpiše se ura, ko se je nezgoda zgodila v obliki polne ure brez minut (npr. 15 za čas med 15 in 15. 59).

Mesto poškodbe

Po šifrantu se vpiše, kje se je nezgoda pripetila.

Na običajnem delovnem mestu znotraj lokacije delodajalca je mišljeno vedno znotraj območja poslovnih površin, kjer se dejavnost opravlja

Začasno delovno mesto v isti enoti znotraj lokacije delodajalca, je tisto, ki je drugačno od običajne razporeditve delavca in na katerega je delavec razporejen začasno, ne glede na to, kako dolga je ta začasna razporeditev.

Službena pot ali delovno mesto v drugi enoti je mišljeno v širšem pomenu. Med delovna mesta v drugi enoti, se šteje tudi, če je delavec začasno napoten k drugemu delodajalcu, če opravlja večja vzdrževalna dela pri strankah, delo na domu. Vključuje tudi vsa običajna terenska dela (poklicni vozniki, delavci v gradbeništvu, serviserji, policisti, itd).

Pot na delo pomeni, da je prišlo do poškodbe na redni poti od stanovanja do delovnega mesta ali na redni poti iz malice, vključena je tudi pot nastala v zvezi z uveljavljanjem zdravstvenega varstva (64. člen ZPIZ-1)

Pot iz dela pomeni, da je prišlo do poškodbe na redni poti od delovnega mesta do stanovanja ali na redni poti na malico, vključena je tudi pot nastala v zvezi z uveljavljanjem zdravstvenega varstva (64. člen ZPIZ-1)

Vrsta poškodbe

Vpiše se vrsta poškodbe po šifrantu. Vrste poškodb opredeljuje Navodilo o načinu prijavljanja in raziskovanja nesreč pri delu UL SRS 9/78.

Za kolektivno nesrečo pri delu gre, kadar se poškodujeta najmanj dva delavca.

Kot hujšo poškodbo označimo, če je bilo ogroženo življenje, če je uničen ali trajno oslavljen kakšen organ ali del telesa, če je nevarnost, da bo delavec nezmožen za svoje delo. To vključuje zlasti težke poškodbe centralnega ali perifernega živčnega sistema, pretres možganov, izguba ali trajna okvara vida, poškodba hrbtenice, poškodbe notranjih organov, prsnega koša ali trebuha, notranja krvavitev, prelom medenice, spodnjih in zgornjih okončin, ki lahko zapuščajo trajne posledice, serijski zlomi reber, odtrganina in zmečkanina uda ali drugega dela telesa, prelom lobanjskega dna, obraznih kosti in čeljusti oziroma izguba več zob, globoka rana z okvaro mišic, tetiv, ožilja in živcev, opekline druge ali tretje stopnje, zmrzline druge ali tretje stopnje, poškodba oziroma okvara zdravja, ki je nastopila kot posledica zastrupitve oziroma radiacije.

Smrtna poškodba se prijavi, če je smrt nastopila takoj ali pozneje v povezavi z poškodbo. Skladno z Evropsko statistiko poškodb pri delu upoštevamo smrti, ki so nastopile v enem letu po poškodbi.

Če poškodbe ne uvrstimo v nobeno od zgornjih treh, vpišemo šifro za lažjo poškodbo.

Kraj nezgode

S tiskanimi črkami se vpiše ulico, hišno številko, poštno številko in kraj, kjer se je nezgoda pripetila. Če je poškodba nastala v tujini, se vpiše samo regijo in državo po šifrantu.

Narava poškodbe

Vpiše se narava poškodbe po šifrantu, ki opisuje tip telesne poškodbe pri poškodovancu

Poškodovani del telesa

Vpiše se poškodovani del telesa po šifrantu. Možna je izbira samo ene šifre. Če je poškodovanih več delov telesa, se šifrira del telesa, ki je najtežje poškodovan (amputacija je težja od zloma, ta od rane). V drugih primerih se izbere ustrezna šifra za več delov telesa.

Delovno okolje

Vpiše se podatek o delovnem okolju po šifrantu, v katerega so razvrščeni tipi delovnih okolij, delovnih področij, objektov in lokacij. Izbere se okolje, kjer je bil poškodovanec prisoten ali je delal tik pred nezgodo.

Delovni proces

Vpiše se podatek o delovnem procesu po šifrantu, ki vključuje glavno vrsto dela, nalogo, splošno aktivnost, ki jo je poškodovanec opravljal v času nezgode. To opisuje glavno vrsto dela ali nalog, ne pa poklica ali specifične aktivnosti v času nezgode.

Specifična aktivnost v času nezgode

Vpiše se podatek o dejavnosti poškodovanca v času nezgode po šifrantu. Izbere se aktivnost oziroma postopek, ki ga je poškodovanec izvajal, ko je prišlo do nezgode. Gre za natančen opis tega, kaj je oseba delala v trenutku nezgode. Gre za bolj podroben opis dejanj kot v rubriki delovnim proces, kjer je podan splošen opis dela, ki se je izvajalo.

Vzrok nezgode

Vpiše se podatek o vzroku nezgode po šifrantu. Izberemo zadnje dogajanje, ki je odstopalo od običajnega poteka in je privedlo do poškodbe. Opisano je kot nenormalen dogodek, ki odstopa od delovnega procesa. Če gre za zaporedje nenormalnih dogodkov, je potrebno izbrati zadnjega, ki je časovno najbližji nastanku poškodbe.

Način poškodbe

Vpiše se podatek o načinu poškodbe po šifrantu. Izbere se stik, ki je povzročil poškodbo. S tem opišemo, kako je bila oseba poškodovana (telesna ali duševna posledica). Če je več vzrokov, je potrebno izbrati tistega, ki je povzročil najtežjo poškodbo.

Materialni povzročitelj

Vpiše se podatek o materialnem povzročitelju po šifrantu. Izbere se osnovni materialni povzročitelj, ki je bil vključen ali povezan z nastankom poškodbe. Če je z nastankom poškodbe povezanih več materialnih povzročiteljev je potrebno izbrati zadnjega, ki je povzročil najtežjo poškodbo.

Materialni povzročitelj je lahko različen v povezavi s specifično aktivnostjo v času nezgode, vzrokom ali načinom poškodbe. Evropska metodologija predvideva beleženje materialnega povzročitelja posebej v zvezi s specifično aktivnostjo v času nezgode, posebej v povezavi z vzrokom in posebej z načinom poškodbe.

Zaenkrat smo se v Sloveniji odločili, da beležimo samo en materialni povzročitelj, ki je povezan z vzrokom ali načinom poškodbe in je bil zadnji odločilen materialni dejavnik, ki je povzročil ali bil udeležen pri nastanku poškodbe.

Opis nezgode

Vpiše se kratek opis nastanka nezgode, ki vključuje, kaj je delavec delal, s kakšnimi stroji in predmeti je bil v kontaktu ter kaj je šlo narobe, da je prišlo do poškodbe.

Prva pomoč

Vpiše se podatek ali je bila nudena prva pomoč po šifrantu

Pričakovani bolniški stalež

Vpiše se podatek o pričakovanem trajanju bolniškega staleža po šifrantu. Pri tem se uporablja definicija evropske statistike poškodb pri delu, ki upošteva koledarske dneve pri izračunavanju odsotnosti z dela, med katere se prištevajo tudi dela prosti dnevi, ko je bil delavec nezmožen za delo.

Interna raziskava nezgode

Vpiše ime in priimek osebe, ki je oziroma bo opravila interno raziskavo nezgode pri delu

D) PODATKI O PRIJAVITELJU POŠKODBE

S tiskanimi črkami se vpiše ime in priimek osebe oziroma strokovnega delavca, ki prijavlja poškodbo. Zaželeno je, da je prijavitelj poškodbe strokovni delavec. Vpiše se delovno mesto osebe, ki prijavlja poškodbo. Ob podpis se doda žig podjetja.

E) PODATKI O POŠKODOVANCU

Ponoven vpis teh podatkov je namenjen identifikaciji poškodovanca ob morebitni ločitvi obeh listov prijave v postopku obdelave podatkov. S tiskanimi črkami se vpiše ime in priimek poškodovanca. Vpiše se datum poškodbe. Vpiše se naslov in občina bivališča poškodovanca ter šifra občine.

F) POROČILO OSEBNEGA ZDRAVNIKA**Zdravnik in zdravstvena organizacija**

Vpiše se ime, priimek zdravnika in zdravniška številka. Vpiše se naziv in naslov zdravstvene organizacije, kjer je bilo potrdilo izpolnjeno

Diagnoza poškodbe

Izpiše se ena glavna diagnoza poškodbe in šifra po Mednarodne klasifikacije bolezni, poškodb in stanj (MKB), ki vključuje tudi kombinacije več poškodb. Diagnoza je praviloma iz skupine S ali T MKB. Možnost izjeme je pri nastopu nenadnih bolezni glede na določilo zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

Zunanji vzrok poškodbe

Izpiše se šifra zunanjega vzroka poškodbe po MKB

Bolezni, ki so vplivale

Vpiše se ocena zdravnika ali ima poškodovanec neko bolezen, ki je imela za posledico to poškodbo

Težave, ki so vplivale

Vpiše se ocena zdravnika ali ima poškodovanec fizične ali psihične težave, ki so vplivale na nastanek poškodbe

Opis dogodka

Vpiše se opis dogodka po izpovedi poškodovanca, obvezno takrat, ko je ta bolj natančen od opisa, ki ga zabeleži delodajalec.

Za nadaljnjo pomoč pogledjte naprej pod naslov Pomoč pri izbiri šifer in Primeri šifriranja vzroka in okoliščin!

POMOČ PRI IZBIRI ŠIFER

Razvrščanje nezgodnih dogodkov v urejene sisteme s pomočjo šifrantov je namenjeno čim bolj enotnemu popisu dogodkov, kar nam omogoči, da na velikem številu podatkov v državi in Evropi iščemo skupne značilnosti nezgod ter dejanja, ki posebej izstopajo in jih je možno preprečevati z izobraževanjem, varstvenimi predpisi, industrijskimi standardi, itd.

Za bolj enotno razvrščanje so navedene nekatere razlage in primeri opredeljevanja. Z njimi želimo čimbolj zmanjšati vpliv subjektivne presoje popisovalca.

NARAVA POŠKODBE

Možno je vpisati samo eno poškodbo, čeprav jih je pogosto več hkrati. Praviloma se izbere tista poškodba, ki je težja. Če izjemoma tega ni mogoče določiti, se vpiše šifra 120 - poškodbe več delov telesa.

Šifra 011 - površinske poškodbe vključuje udarnine, modrice, odrgnine, površinske tujke brez večje rane, pike žuželk.

POŠKODOVANI DEL TELESA

Če je poškodovanih več delov telesa se izbere tistega, ki je najtežje poškodovan. Le če ni možno izbrati, kateri del telesa je težje poškodovan, se lahko uporabi šifra 78 - vključeno je več delov telesa.

DELOVNO OKOLJE

To je splošno okolje, delovno mesto ali površine delodajalca, kjer se je zgodila nezgoda. Kaj je poškodovanec v tem času delal, ni pomembno, izjema so gradbišča (šifre 020-029). V tem primeru je nepomembno, čemu je površina v osnovi namenjena, pomembno je, da so se v tem času na njej izvajala gradbena dela. Primeri: obnova plesne dvorane se kodira z delovno okolje 021- gradbišče, gradnja zgradb, manjša vzdrževalna dela na prodajni površini pa kot delovno okolje 043 – majhne ali velike prodajalne in delovni proces 52 – vzdrževanje, popravila. Dela kot menjava žarnice v trgovini ali dela na hladilniku supermarketa (popravilo ali polnjenje hladilne tekočine) se kodirajo kot delovno okolje 043, če pa se menja električna napeljava ali odstranjuje azbestne stene na isti prodajni lokaciji, se kodira delovno okolje 021.

Vhodi, hodniki, stopnice in drugi komunalni deli in prizidki površin se obravnavajo kot sestavni deli površin namenjeni dejavnosti in se kodirajo na enak način. Hodnik v bolnišnici se kodira delovno okolje 051, stopnice v tovarni pa 011.

Šifre so razvrščene v vsebinske sklope

010 – 019 industrija

Vključena je živilsko predelovalna dejavnost, ter obrati za popravila in vzdrževanje kot npr. delavnice za popravilo motorjev, strojev in letal. Vključene so tudi industrijske pralnice ter območja za skladiščenje in pretovarjanje.

020 – 029 gradbišča, gradnje, kamnolomi

030 – 039 poljedelstvo, živinoreja, ribogojnice, gozdarstvo

040 – 049 področje terciarnih dejavnosti, pisarne, področja za zabavo, razno

Površine, ki se v glavnem uporabljajo za terciarne dejavnosti, intelektualne ali uslužnostne dejavnosti. Pisarne upravnih organov, društev itd. so vključene v šifro 041. Frizerski salonu se kodirajo kot 043. V šifro 044 so poleg gostinskih obratov vključeni vsi prostori za zabavo, pa tudi prostori za umetniško ustvarjanje in predstavljanje. Policijske in gasilske postaje se kodirajo z 049.

050 – 059 zdravstvene ustanove

060 – 069 javne površine

Javne površine so tiste, ki so brez omejitev dostopne javnosti. Hodniki, stopnice in parkirišča se kodirajo z 061 samo, če so odprti za splošno javnost in jih ni mogoče razvrstiti v bolj specifično delovno okolje. Vključena je prisotnost v ali na prevoznih sredstvih na cesti ali železnici. Izjema so infrastrukturna prometna območja, kjer je dostop za javnost omejen in se kodirajo posebej kot 063. Posebnost so nezgode v predorih, ki se kodirajo kot 101.

070 – 079 domače okolje

Ta skupina se uporablja pri nezgodah v zasebnih prostorih in površinah, npr., ko poškodovanec dela doma ali pri raznih obrtnikih na domovih strank.

080 - 089 športne površine

090 - 099 v zraku, na višini, razen gradbišča

Vključen je zračni promet, poleg tega pa vsa dela na višini, kjer je nevarnost padca, razen gradbišč.

100 – 109 pod zemljo, razen gradbišča

110 – 119 na/preko vode, razen gradbišča

120 – 129 v okolju visokega tlaka, razen gradbišča

Delovno okolje se presoja iz pozicije poškodovanca, zato je možno, da ima več poškodovanih na istem prostoru različno delovno okolje. Primer: žerjav na gradbišču mostu se je nevarno nagnil in nekaj kosov je padlo na cesto pod njim. Za poškodovanega operaterja žerjava je delovno okolje gradbišče 021- gradbišče, gradnja zgradb, za motorista, ki se je zaletel v kose na cestišču, pa je delovno okolje 062 - oblike transporta po zemlji ali železnici.

DELOVNI PROCES

To je opis vrste dela, ki ga je poškodovanec opravljal, preden je prišlo do nezgode. Dejavnosti so razdeljene v različne naloge s skupnimi značilnostmi. To si lahko predstavljamo tudi kot proizvodni proces v različnih stopnjah od oblikovanja do proizvodnje. Faze v tej verigi so neodvisne od velikosti in količine proizvodov in od tega, ali je proizvod predmet ali ne.

Isti delavec lahko v delovnem dnevu izvaja več različnih nalog – delovnih procesov. Podatek o delovnem procesu in specifični dejavnosti v času nezgode morata skupaj dati ustrezen opis dejavnosti v času nezgode.

Kadar pa je specifična fizična aktivnost nepovezana z dejavnostjo, ki jo je delavec pred tem opravljal, pa opis delovnega procesa ne sme biti preveč širok. Naprimer, delavec, ki je ves dopoldan čistil stroj, se na poti v menzo spotakne in poškoduje. Delovni proces v tem primeru ni čiščenje 53, temveč gibanje 61, čeprav to nima povezave z njegovim poklicem oziroma dejavnostjo, s katero se podjetje ukvarja. Na drugi strani pa pri čistilki, ki si zvije nogo na hodniku med dvema pisarnama, ki ju čisti, vpišemo delovni proces čiščenje delovnih površin 53, ne pa gibanje.

Šifrant je razdeljen v skupine:

10 – 19 Proizvodnja, izdelovanje, predelovanje, skladiščenje – vse vrste
Vključuje tudi predelavo kmetijskih pridelkov, ne glede na velikost obrata ali delavnice. Npr. izdelava mesnin na kmetiji je delovni proces 11, gojenje prašičev pa 33. Vse vrste dela povezane s skladiščenjem, se kodirajo posebej pod 12.

20 – 29 Izkopavanje, gradnja, popravila, rušenje
Vse novogradnje, ki so zaprte ali bodo imele streho se kodirajo z 22. Odprte gradbene konstrukcije, kot so mostovi, ceste, jezovi, tuneli se kodirajo kot 23.

30 – 39 Poljedelstvo, gozdarstvo, vrtnarjenje, gojenje rib, živinoreja

40 – 49 Izvajanje storitev za podjetja in/ali splošno javnost; intelektualne usluge

50 – 59 Druga dela, ki so povezana z dejavnostmi zajetimi pod šiframi 10, 20, 30 in 40
Ta skupina vključuje vsa pomožna pripravljala dela, katerim sledijo ali so predhodila dela iz prejšnjih skupin. Npr. dnevne aktivnosti v restavraciji se pričnejo s pripravljalnimi deli, od sprejema blaga in predpriprave v kuhinji in priprave jedilnice, ki se kodirajo kot delovni proces 51. Dela pri sprejemu gostov, strežba, kuhanje se kodirajo z 41, čiščenje, pomivanje in pospravljanje so vključeni pod šifro 53.

Vzdrževalna dela se morajo razločiti od nadzora oz., pregledovanja. Če je bil poškodovanec v kontaktu s predmetom dela, oz. materialnim povzročiteljem, se za delovni proces pri vzdrževanju uporabi šifra 52, če pa je šlo le za ogled ali inšpekcijo brez stika s predmetom, se uporabi šifra 55.

60 – 69 Gibanje, športne, umetniške aktivnosti

Šifra 61 se nanaša na poškodovance, ki niso bili v nobenem drugem delovnem procesu in so se gibal ali stali peš ali na/v transportnih sredstvih.

SPECIFIČNA AKTIVNOST V ČASU NEZGODE

Nanaša se na aktivnost neposredno pred nezgodo. S tem zabeležimo namerne aktivnosti poškodovanca tik pred nezgodo, oziroma odgovorimo na vprašanje, kaj je poškodovanec delal. (npr. odg.: delal je z ročnim električnim vrtalnikom).

Specifične aktivnosti so razvrščene na naslednji način:

ŠIFRA	OPIS	Z ORODJEM	S PREDMETOM DELA
10	upravljanje s strojem	+	+
20	delo z ročnim orodjem	+	+
30	voziti/bititi vključen v transport ali ravnati z opremo	+	+
40	ravnanje z objekti	-	+
50	ročno prenašanje	-	+
60	gibanje	-	-
70	navzočnost	-	-

Razpredelnica prikazuje, da:

šifre od **10-39** pokrivajo aktivnosti, kjer poškodovanec uporablja orodje in predmete dela, šifre od **40-59** pokrivajo aktivnosti, kjer poškodovanec rokuje z ali transportira predmete brez uporabe strojev, orodja ali transportne opreme,

šifre od **60-70** pokrivajo aktivnosti, pri katerih se ne uporablja orodje in tudi ne gre za rokovanje ali transportiranje predmetov. V tem primeru je aktivnost poškodovanca njegovo lastno gibanje.

Razlika med ročnim orodjem in strojem – premični in stabilni stroji

Ročno orodje je predmet, s katerim se obdeluje material ali opravlja delo. Lahko deluje brez zunanje energije ali z njo. Nosi ga lahko ena sama oseba v rokah ali na telesu in ga ni potrebno kotaliti ali vleči po tleh. Stroj je na splošno bolj zapleten predmet, ki se uporablja za prenos energije, ki deluje na predmet obdelave in izvaja delo. Za delovanje obvezno potrebuje zunanji vir energije.

Stroji so stabilni, ki jih ni mogoče premikati med delom ali premični, ki jih lahko ena oseba brez pomoči druge osebe ali opreme z lastno silo, s kotaljenjem (stroji na kolesih), potiskanjem (čistilni stroji), ali vlečenjem (premična žaga) premakne po tleh, ne more pa jih nositi v rokah ali na telesu.

Šifrant je razdeljen v skupine:**10 – 19 upravljanje s strojem**

Ta skupina se uporablja, ko je poškodovanec uporabljal stroj za namene, ki jih je predvidel proizvajalec. Če je naprimer stroj popravil ali vzdrževal, se kot delovni proces vpiše šifra 52 in skladno s tem ustrezna dejavnost poškodovanca v času nezgode, kar je lahko delo z ročnim orodjem (20-29) ali rokovanje s predmetom (40-49), če delavec npr. premika okrovje stroja zaradi dostopa do notranjosti.

Šifra 12 polnjenje stroja, nalaganje se uporabi tudi v primeru, če je poškodovanec posegel v stroj, ker je bilo nekaj narobe, npr. da bi odstranil stvar, ki se je v stroju zataknila. Šifra 13 nadziranje, upravljanje ali vožnja stroja se uporabi, če je poškodovanec stroj upravljal samo s pomočjo stikal, ročic in gumbov in ni polnil materiala v stroj ali iz njega pobiral izdelkov. To se naprimer uporablja pri upravljanju tiskarskih strojev, robotov, montažnih linij. Video

nadzor iz drugega prostora brez možnosti intervencije na stroju se uvrsti po šifro 70 – navzočnost.

20 - 29 delo z ročnim orodjem

Ta skupina se uporabi, če je poškodovanec uporabljal ročno orodje za običajne namene. Če se je med uporabo orodja na kratko gibal, ima prednost uporaba ročnega orodja. Če pa je orodje prenehal uporabljati in se premaknil na drugo mesto preden je začel orodje ponovno uporabljati in se je nezgoda zgodila med gibanjem, ima prednost gibanje (šifre 60-69). Če pogledamo dva primera poškodb opisana v delovnem procesu, vidimo, da je pri delavcu, ki je ves dopoldan čistil stroj, se na poti v menzo spotaknil in poškodoval, opredeljen delovni proces gibanje 61, ne pa čiščenje 53, čeprav to nima povezave z njegovim poklicem oziroma dejavnostjo, s katero se podjetje ukvarja. Na drugi strani pa pri čistilki, ki si zvije nogo na hodniku med dvema pisarnama, ki ju čisti, vpišemo delovni proces čiščenje delovnih površin 53, ne pa gibanje 61. Pri obeh pa je dejavnost v času nezgode iz poglavja gibanje (hoja 61, ali prihod odhod 62).

Če je bilo orodje namerno ali nenamerno uporabljeno za drugačen od običajnega namena, se uporabijo šifre 40-49 - ravnanje z objekti

30 – 39 voziti/biti vključen v transport ali ravnati z opremo

Te šifre se uporabijo, ko je poškodovanec uporabljal transportno ali drugo opremo za pretovarjanje na običajen način. To vključuje vožnjo avtomobila, tovornjaka, letala, motornega čolna, kolesa, samokolnice, viličarja, itd. ali prisotnost v ali na vozilih. Upravljanje s fiksnimi napravami za pretovor se šteje med stabilne stroje in kodira v skupino 10-19

40 – 49 ravnanje z objekti

To skupino je potrebno uporabiti, ko je poškodovanec nekaj nosil ali z nečim ravnal na drugačen način, kot je v osnovi namenjeno. Dleto se lahko uporabi za odstranjevanje skobljancev s predmeta, pri čemer se šifrira dejavnost 21, lahko pa se uporabi tudi za kaj drugega, npr. poškodovanec ga je vrgel 44, odpiral z njim steklenico piva 45 ali ga samo držal v roki 41.

Dejavnosti ravnanja z objekti (40-49) je potrebno razlikovati od ročnega prenašanja (50-59). Pri tem so v pomoč naslednje razlike:

- ravnanje z objekti, ki je povezano s prenašanjem, se običajno dogaja pred ali po prenašanju, ne pa med prenašanjem. Npr. med prijetjem ročaja zaboja, ki ga je poškodovanec želel premakniti, se je poškodoval ali z udarcem ob zabojo ali z urezom na ostrem robu ob ročaju. Dejavnost, ki jo je opravljal v času nezgode, je ročno prijemanje 41. Če pa bi se poškodoval po prijemu ročaja pri dviganju zaboja, bi bila dejavnost v času nezgode navpično prenašanje- dvigovanje 51.
- če gre za gibanje z objektom v rokah, je lahko dejavnost ročno prijemanje 41, če gre za majhen predmet. V tem primeru velikost oz. teža predmeta omogoča razlikovati, ali gre za ravnanje z majhnim predmetom ali ročno prenašanje večjih in težjih tovorov. Tako je dejavnost v času nezgode v primeru, ko je delavec premikal izvijač v svoji neposredni bližini in se z njim poškodoval, kodirana kot ročno prijemanje 41 (ali hoja 61, če je hodil z orodjem). Če pa se je z izvijačem poškodoval ob prenašanju polne škatle izvijačev, bo dejavnost kodirana 51, če je škatlo dvignil navzgor, 52 prenesel vodoravno ali 53, če je z njo hodil.

Dejavnosti ravnanja z objekti (40-49) je prav tako potrebno razlikovati od dela z ročnim orodjem (20-29). Za razlikovanje navajamo nekaj primerov:

- Pri enakem delovnem procesu (npr. 52 vzdrževanje, popravila) je dejavnost v času nezgode lahko različna. Naloga je lahko opravljena z ročnim orodjem npr. zavijanje z izvijačem (šifra 21) ali kar z rokami (vezanje...pritrdjevanje - šifra 42)
- V obeh primerih ima delavec lahko v rokah orodje, to je izvijač, v prvem primeru ga uporabi za zavijanje (šifra 21), v drugem primeru pa ga v času nezgode samo drži in ne uporablja (šifra 41).

Ravnanje z objekti ni omejeno samo na eno ali obe roki, to lahko vključuje tudi druge dele telesa, npr. nogo.

50 – 59 ročno prenašanje

To se uporabi za dejavnosti, ko se objekt ali objekti prenašajo samo z rokami brez uporabe transportne opreme. Smer, v katero se objekt premika, določa izbiro šifre. Npr. polnjenje polic je 51 – navpično prenašanje, potiskanje avta v garažo je 52 – vodoravno prenašanje, potiskanje, prenašanje škatle od ene točke do druge je 53 – prenos bremena z lastno silo.

Primer razlikovanja med ravnanjem z objekti in ročnim prenašanjem je mehanik, ki odstranjuje avtomobilsko kolo. Ko po odstranitvi vijakov mehanik prime kolo, preden ga premakne, je to 41 - ročno prijemanje. Ko pa kolo sname z nosilcev in ga položi na tla, je to navpično premikanje 51. Pri ponovni namestitvi kolesa je dejavnost dviga kolesa na nosilce ponovno 51, ko pa je kolo že na nosilcih dejavnost postane 43 - nameščanje, obešanje.

60 – 69 gibanje

Te šifre se uporabijo, če se je poškodba zgodila, ko se je oseba gibala z lastno silo.

V 61 se vključi tudi dejavnost, ko je bil namen narediti samo en korak, vključeno je tudi premikanje po stopnicah.

V 62 je vključeno vstopanje in izstopanje iz transportnih sredstev ali kosov opreme. Šifra 67 se uporabi, ko je poškodovanec premaknil nogo ali roko brez premika telesa, se obrnil okrog ali dvignil glavo ali pa izvedel zaporedje dogodkov, ne da bi se res premaknil npr. tuširanje, umivanje, oblačenje, slačenje. To šifro je potrebno uporabiti tudi, ko je poškodovanec neuspešno poskušal nekaj prijeti. Če pa je poškodovanec uspel nekaj pobrati ali prijeti, se kodira dejavnost 41- ročno prijemanje.

70 - navzočnost

Ta šifra se uporablja, če poškodovanec ni počel ničesar drugega, kot bil prisoten na mestu nezgode: npr. sedel za mizo, bil udeležen na sestanku, se pogovarjal s stranko, jedel za mizo, opazoval dogajanje.

Prisotnost v in na vozilih pa je šifrirana kot dejavnost 33 - potnik v vozilu.

VZROK NEZGODE

Klasifikacija vzrokov opisuje nenormalne dogodke, kot so popolna ali delna izguba nadzora nad strojem ali padci v/iz nečesa.

Če gre za več povezanih dogodkov je potrebno izbrati zadnji vzrok oziroma nenormalni dogodek. Kot primer si oglejmo laboratorijskega delavca, ki rokuje s toksično raztopino v stekleni posodi. Ko jo izpusti, je to vzrok 44 - izguba nadzora. Posoda se razbije, kar je vzrok 32 - razbitje, razpok. Toksična tekočina poškropi delavca, kar je vzrok 22 - tekoče stanje - razpok izliv, brizg. To povzroči opekline, ki jih šifriramo kot način poškodbe 16 - stik z nevarnimi snovmi na kožo ali oči. V tem primeru gre za tri zaporedne enako resne vzroke, za šifriranje pa se uporabi zadnji, ki je najbolj povezan z načinom poškodbe, saj je izliv in brizganje tekočine povzročilo opekline.

Klasifikacija vzrokov je organizirana v skupine:

Skupina 10-30	Vzrok je običajno izven kontrole poškodovanca in je v glavnem povezan s težavami z opremo.
Skupina 40-50	Poškodovanec popolnoma ali delno izgubi kontrolo nad nečim (vključno s padci).
Skupina 60-70	Gibanje telesa.
Skupina 80	Poškodovanec, druga oseba ali žival je aktivno udeležen v dogodku (napadalnost, grožnje, itd.).

Klasifikacija mora biti jasna in nedvoumna, zato ne vključuje več pojmov, kot so okoren, neroden, neustrezna, pomanjkljiva oprema.

10 – 19 nezgoda zaradi težav z elektriko, zaradi eksplozije, ognja

Ta skupina vključuje vse vrste električnih udarov, tudi šok zaradi statične elektrike, eksplozije in oženj. Če je zadnji vzrok za nastanek poškodbe izparevanje, izpuh, nastajanje dima, se uporabijo šifre iz naslednje skupine.

20 - 29 nezgoda zaradi poplave, uničenja, razpok, izliva, izparevanja, izpuha

Ta skupina se uporablja, ko je vzrok nezgode izpust, izparevanje, preplavljanje s tekočinami, hlapi, dimom, prahom, itd. Šifra 24 – drobljiv material se uporablja za prah in drobne delce, za izpust večjih delcev, npr. kamenja se uporabi šifra 21- trdno stanje ali ustrezne šifre iz drugih skupin.

30 – 39 lom, razbitje, razpok, razcepitev, zdrs, padec, rušenje materialnega povzročitelja

Ta skupina v glavnem pokriva primere zdrsa, padca ali rušenja materialnega povzročitelja, ko je dogodek izven kontrole poškodovanca.

40 – 49 izguba nadzora (popolna ali delna) nad strojem, transportnimi sredstvi ali pri ravnanju z opremo, ročnim orodjem, predmeti, živalmi

Ta skupina vzrokov se uporabi, ki je poškodovanec ali druga oseba izgubil kontrolo, ko je upravljal, ravnal ali transportiral opremo, stroje, predmete dela itd. Poškodovanec ali druga oseba nima več zadostne kontrole nad materialnim povzročiteljem. Izguba kontrole je lahko popolna ali delna (omejen obseg, ki vseeno pripelje so poškodbe ali omejen čas, v katerem že pride do poškodbe). Primer: Če voznik kombija zapelje v ovinek prehitro in popolnoma izgubi nadzor ter se kombi prevrne, voznik pa poškoduje, je vzrok 42 – izguba nadzora nad transportnimi sredstvi. V drugem primeru pa delavec, ki mu je izvijač zdrsnil z vijaka, a ga ni izpustil, le delno izgubi nadzor nad orodjem. Če pri tem delavec z roko udari po predmetu in se poškoduje, je vzrok 43 – izguba nadzora nad ročnim orodjem. Podobno je, če delavec v roki nese zaboj, ki mu zdrsne iz roke, a ga zaustavi s kolenom in ponovno prime. Pri tem si poškoduje nogo. Izguba kontrole je bila delna, vzrok pa je 44- izguba nadzora nad predmetom dela.

Šifra 41 se mora uporabiti v primeru nenamernega zagona stroja, ali upravljanja z njim z nenamernimi dejanji ali gibi. Uporabi se tudi takrat, ko predmet dela, njegovi ostanki ali deli strojev letijo ali se kako drugače premikajo na nepričakovan način. Primer: ploha žagovine – lesnih rezancev, ki se vsuje iz stabilne cirkularne žage pri vklopu, je vzrok 41- izguba nadzora nad strojem ali sredstvi, ki se obdelujejo. Ta vzrok se izbere tudi v primeru nenormalnega dovajanja surovin v stroj ali nenormalnosti materialnega povzročitelja, na katere ni vplivala dejavnost poškodovanca, npr. če so vzrok nezgode obrabljeni deli.

Šifro 42 uporabimo, ko poškodovanec ali druga oseba popolnoma ali delno izgubi nadzor nad transportnim sredstvom ali pri ravnanju z ali prevažanju opreme, ki se premika. Ta šifra se uporablja za popolno ali delno izgubo nadzora vseh transportnih sredstev, tako ročnih, mehanskih ali avtomatskih. Primer: kombi v ovinku zdrsne na poledeneli cesti in zadene avto poštarja, ki vozi normalno v nasprotno smer. Šifra 42- izguba nadzora nad transportnimi sredstvi, se uporabi kot vzrok tako za poškodbo voznika kombija kot poštarja. Možne pa so tudi povsem drugačne okoliščine. Če bi npr. poštar z namenom, da dostavi pošto, tik pred ovinkom ustavil na cesti, kjer ga voznik kombija ne bi mogel pravočasno opaziti. Voznik kombija, ki bi sicer normalno vozil po cesti, pa bi se vanj zaletel, ker zaradi presenečenja ne bi pravočasno reagiral, bi bila šifra vzroka za oba poškodovanca 85 – prisotnost žrtve ali tretje osebe, ki sama po sebi predstavlja nevarnost zanj ali druge. Podobno se vzrok nezgode pri prevračanju kamiona šifrira 42- izguba nadzora. Če pa je popolna ali delna izguba nadzora posledica nestabilnosti tovora, npr. da je predmet padel z dvigala, se uporabi šifra 33 – zdrs, padec, rušenje materialnega povzročitelja od zgoraj.

Šifra 43 se uporabi, kadar ročno orodje (motorizirano ali nemotorizirano) popolnoma ali delno uide nadzoru poškodovanca ali druge osebe, ali od njega letijo delci, ki povzročijo poškodbo.

Šifra 44 se uporabi, kadar poškodovanec ali druga oseba izpusti predmet, npr. kladivo ali škatlo z orodjem nekomu na nogo. Enak vzrok je tudi, če vsebina vreče poškoduje delavca, ki jo prenaša ali drugega. To je potrebno obravnavati kot popolno ali delno izgubo nadzora nad materialnim povzročiteljem, ki se prenaša. Ta vzrok je ustrezen, tudi če se prenaša kos pohištva, nedelujoč stroj, ali če paket papirja zdrsne iz rok poškodovanca. Če pa se pri zdrsu iz rok predmet razleti na koščke, ki poškodujejo delavca, je pravilen vzrok 32 – razbitje, razpok, nastanek drobcev.

Vzrok 45- popolna ali delna izguba nadzora nad živaljo pomeni, da je poškodovanca poškodovala žival, za katero je bil odgovoren on ali druga oseba, ne glede na to, ali je žival domača, v vzreji ali divja. Žival mora uiti nadzoru. Primer; če hišni pes ugrizne poštarja. V primeru nasilja s strani divjih in nenadzorovanih živali se uporabi šifra 84 – napadalnost, prerivanje s strani živali.

50 – 59 zdrs - spotik in padec - padec oseb

Šifra 51 se uporabi, kadar oseba zdrsne, se spotakne ali pade na nižji nivo glede na njen položaj pred nenadnim dogodkom. Ta šifra se uporablja ne glede na višino padca in od kje je padel, s stola, premične ali pritrjene lestve, zidarskega odra ali stopnic.

Šifra 52 se uporabi, kadar oseba zdrsne, se spotakne ali pade na istem nivoju glede na njen položaj pred nenadnim dogodkom. To vključuje tudi neravna tla. Šifra 52 vedno vključuje padec. Če do padca ni prišlo, a se je oseba kljub temu poškodovala, npr. zvila ali izpahnila gleženj, je potrebno za vzrok uporabiti 75 – zvijanje, obračanje.

Kadar je oseba poškodovana zaradi padca druge osebe, se za vzrok uporabi šifra 59 – drugi vzroki nezgod zajeti pod 50.

Razlika med skupino 60- 69 in 70-79

Razlikovanje med gibanjem telesa s telesno obremenitvijo ali brez je narejeno z oceno stopnje fizičnega napora, ki ga je poškodovanec izvajal v času dogodka. Npr. v primeru 61 – hoja po ostrih predmetih, je napor ocenjen kot normalen, v primeru 71- dvigovanje, prenašanje pa je poškodovanec ob dogodku prenašal predmet, kar je ocenjeno kot večji fizični napor. Napor večji od normalnega ni samo pri prenašanju bremen, ampak vključuje tudi poškodovančevo aktivnost, poškodbe pri vstajanju ali obračanju naokrog.

Pravilno šifro izberemo z uporabo metode skupine meril:

- prvo merilo je uporabljen telesni napor
- drugo merilo upošteva ali je poškodba zunanja ali notranja, pri čemer so kot notranje poškodbe mišljene predvsem poškodbe notranjih organov, notranje krvavitve, pretres možganov, itd
- tretje merilo je prisotnost ali odsotnost materialnega povzročitelja pri načinu poškodbe.

Sorazmerno precejšnja telesna obremenitev narekuje uporabo šifer skupine 70. Zunanje poškodbe večinoma spadajo pod šifre vzrokov skupine 60, notranje poškodbe pa skupine 70. Če pri načinu poškodbe ni bil udeležen materialni povzročitelj, gre najpogosteje za vzrok iz skupine 70.

60 – 69 gibanje telesa brez telesne obremenitve (običajno vodi do zunanje poškodbe)
Te šifre se morajo uporabiti, ko je poškodovančevo lastno gibanje, ki ni vključevalo posebnega napora, povzročilo (običajno) zunanje poškodbe. Gibanje telesa je lahko namerno ali nenamerno.

Hoja, ki je vključena med vzroke 61, ne potrebuje posebnega napora in je običajno namerno gibanje, kar je tudi poklekanje, ki ne vključuje kakšnega večjega napora. To pomeni, da je nujno oceniti vloženi napor, prej kot pa ali je gibanje namerno ali nenamerno. Hoja po ostrih predmetih, npr. stopanje na žebelj, povzroči zunanje poškodbe, kar je tudi merilo za uvrstitev v skupino 60.

Primer vzroka s šifro 62- poklekanje, usedanje, nagibanje je poškodba kolena ob odprt predal mize, ko se je poškodovanec usedal na stol. To je namerno gibanje telesa brez večjega telesnega napora in povzroči zunanjo poškodbo.

Šifra 63 – ujeti se ali biti odnesen z neko silo je v večini primerov nenamerno gibanje, kar pa ni pomembno, če ne zahteva telesnega napora (sila upiranja se ne upošteva) in povzroči zunanje poškodbe. Šifra 63 je ustrezna za poškodbe, ki nastanejo ob delovanju sile lastnega telesa, ki del telesa pripelje v stik z materialnim povzročiteljem, ki povzroči poškodbo.

Šifra 64 vključuje primere, ko se poškodovanec večinoma poškoduje sam, brez udeležbe druge osebe. Ni nujno, da je udeležen materialni povzročitelj ali druga oseba. Pokriti so primeri, kjer je poškodba nastala zaradi nekoordiniranih gibov ali nepravilnih in nepravočasnih dejanj in je zunanja. Na splošno označuje prisotnost materialnega povzročitelja. Primer; če oseba zadene v predmet, ko vstane, se skloni ali obrne in nastane udarnina ali odprta rana.

Drugačen je primer, v katerem se uporablja šifra 64, ko poškodovanec nepazljivo položi roko ali nogo na predel ali predmet, ki povzroči poškodbo, npr. dotik vroče kuhalne plošče v kuhinji restavracije. Podoben primer je, če nepazljivo odvržemo smeti v smetnjak in zadenemo v oster predmet, kjer je vzrok 64 - neuravnoteženi gibi zaradi nepravilnih aktivnosti ob nepravem času, način poškodbe pa je 52 - stik s koničastim materialnim povzročiteljem.

Preventivno delovanje je v teh primerih izogibanje in odpravljanje nepravih, nepravočasnih in nekoordiniranih gibov s predmeti v rokah ali brez. V bolnišnicah, kjer se ravna z okuženimi predmeti, je prav tako potrebno biti pozoren na predmete, s katerimi sicer ne rokujemo, vendar so v bližini našega gibanja in se z njimi lahko poškoduje vsakdo, ki se osredotoči samo na tisto, s čimer sam ravna.

Še en primer uporabe šifre 64 je čistilec oken, ki se pomika vstran in zadene v odprto okno, ali urez ob ključavnico pri čiščenju kovinskega predala.

70 – 79 gibanje telesa s telesno obremenitvijo (nevarnost za notranje poškodbe)

Ta skupina naj se uporablja le v primerih gibanja, pri katerem je telesni napor poškodovanca večji od normalnega. Pogoji je, da se poškodovanec poškoduje brez zunanje dejavnika. Zunanji dejavnik, ki je vir dodatnega telesnega napora, je lahko vključen na začetku telesne obremenitve. Primer; ko pride do poškodbe mišičnokostnega sistema pri ravnanju z bremenom ali predmeti, to je 71 – dvigovanje, 72 - porivanje, vlečenje, 73 - polaganje, upogibanje, 74 - zvijanje, obračanje pri ravnanju s predmetom, 75 - napačno stopanje, zvijanje noge ali gležnja, zdrs pri nošenju, brez padca.

Pri odločitvi najprej upoštevamo povečan telesni napor, na drugem mestu pa pojav notranjih poškodb.

Seveda se šifre iz skupine 70-79 uporabijo tudi kadar povečan mišični napor nima zunanjega vzroka in obremenitev telesa nastane samo zaradi gibanja poškodovanca. Primer. Oseba se poškoduje pri 71-vstajanju, 73- sklanjanju, 74- obračanju ali 75- pri napačnem stopanju naprej ali nazaj, brez padca. To pomeni, da se oseba giblje na nepravi način, ki povzroči notranje poškodbe, ne da bi pri tem nosila breme ali ravnala s predmetom. Vsem takim dejanjem pravimo »napačni gibi«. Tretje merilo, ki ga upoštevamo pri razvrstitvi v to skupino, je odsotnost materialnega povzročitelja.

80 – 89 šok, strah, nasilje, napadalnost, grožnja, prisotnost

Te šifre moramo uporabiti, kadar je poškodovanec izpostavljen fizičnemu nasilju ali preživlja travmatsko dogajanje, npr. roparski napad. Ta skupina pokriva namerno in nenamerno nasilje ter grožnje.

Šifro 81 je potrebno uporabiti za presenečenje ali šok brez telesnega stika.

Šifra 82 se uporabi, če je poškodovanec žrtev agresije, groženj ali nasilja s strani sodelavcev.

Šifra 83 se uporabi, če je poškodovanec žrtev agresije, groženj ali nasilja s strani osebe, ki ni član kolektiva (rop, jezne stranke, poravnavanje računov s strani navijačev). Nasilje lahko prihaja tudi od dijakov v šolah ali bolnikov v bolnišnicah, domovih, itd.

Šifra 84 se uporabi v primerih, ko je nasilje vključevalo divje ali nenadzorovane živali.

Šifra 85 se uporabi samo takrat, ko je edini vzrok poškodbe to, da je poškodovanec ali druga oseba na nepravem mestu ob nepravem času. Predpostavlja se, da je poškodovanec ali druga oseba naredila nekaj, kar ni bilo pričakovano (stanje v neposredni bližini stroja, prisotnost na sredi ceste ali železniških tirov, kjer nezgodo povzroči stroj, avto ali vlak, ki deluje ali pelje popolnoma normalno na ustreznem mestu). Če je možno z drugimi podatki vzrok nezgode šifrirati bolj natančno, je to potrebno storiti.

NAČIN POŠKODBE

Klasifikacija načina poškodbe (dejanja, ki je pripeljalo do poškodbe), je oblikovana tako, da opiše, kako je bila oseba poškodovana in kako je prišla v stik s predmetom, ki je povzročil poškodbo. Npr. 31 - trčenje na tla ali strop ali 51 – stik z ostrim predmetom.

Zabeležiti je potrebno način poškodbe, ki je povzročil najresnejšo poškodbo.

Klasifikacija je sestavljena iz naslednjih delov.

10 – 29 različne poškodbe z nemehanskimi sredstvi (strup, temperatura, električni tok, zadušitev)

30 – 69 različne poškodbe z mehanskimi sredstvi

70 – 79 različne poškodbe, ki jih povzroča telesna ali duševna obremenjenost oz. stres

80 – 89 različne poškodbe, ki jih povzroča žival ali človek

10 – 19 stiki z elektriko, temperaturo in nevarnimi snovmi

To skupino uporabimo takrat, kadar je električni top, temperatura ali nevarna snov odločilna pri tem, da je predmet povzročil poškodbo. Ta skupina se izbere takrat, kadar je vzročni dejavnik za poškodbo intenziteta toka.

Šifro 11 uporabimo vedno, kadar pride poškodovanec v stik z električnim lokom in prejme električni udar ali opekline zaradi toplote. Ob tem je bolje, da se predmeti pod napetostjo, to je orodje, klešče ali prijemale, šifrirajo kot materialni povzročitelj, ne pa tok.

Šifro 12 uporabimo, kadar poškodovanec pride v direktni stik s predmetom, ki je normalno ali izjemoma pod napetostjo, tako da tok teče skozi poškodovanca.

Šifri 11 in 12 se uporabita, kadar je intenziteta toka tista, ki povzroči poškodbo.

Šifra 13 se uporabi, kadar je temperatura predmeta ali okolja tista, ki povzroči poškodbo. Vzročni dejavnik je temperatura predmeta, s katerim pride oseba v stik. Materialni povzročitelj, ki se šifrira, je predmet, ki gori ali od katerega prihajajo plameni, npr. goreč bencin, goreč tram, goreč avto, itd.

Šifra 14 se uporabi, ko oseba pride v stik s snovjo, ki povzroči omrzline, ne glede ali se snovi dotakne ali ne. To je lahko mrzla voda, zrak, tekoči kisik, itd. Povezan materialni povzročitelj je hladen predmet.

Šifre 15-17 se uporabijo, ko kemične ali biološke snovi ali njihove lastnosti povzročijo poškodbo. Način poškodbe se šifrira glede na to, kako delujejo na telo: npr. z vdihavanjem, v stiku s kožo, zaužita preko prebavnega sistema. Nasprotno je prah, ki sam po sebi ni škodljiv, a prileti v oči po razpršitvi iz orodja (mehanski izvor) uvrščen pod način poškodbe 41 – udarec z letečim predmetom in ne v 16 - stik z nevarnimi snovmi - na/skozi kožo ali oči.

20 – 29 utopitev, prekritje, ograditev

Ta skupina se uporabi, kadar poškodovanec ne more vdihniti kisika - zraka in zaradi tega v telesu pride do pomanjkanja kisika in dušitve. Pomanjkanje kisika lahko pripelje do smrti. Ta skupina se uporablja, kadar je pomanjkanje kisika vzročni dejavnik poškodbe.

Šifra 21 se izbere, če je pomanjkanje kisika posledica potopitve v tekočino, ki onemogoča dihanje, npr. voda. Povezam materialni povzročitelj je tekočina, če pa to ni navedeno pa mesto ali prostor, ki drži tekočino, v katero je poškodovanec potopljen (kontejner, jezero...)

Šifra 22 se izbere, če je pomanjkanje kisika posledica prekritja s trdnimi snovmi, ki onemogočajo dovod zraka, npr. prekritje z zemljo. Povezan materialni povzročitelj je snov, v katero je poškodovanec zakopan, v tem primeru zemlja.

Šifra 23 se izbere, če je pomanjkanje kisika posledica dušičih par ali plinov ali če kaj drugega preprečuje poškodovancu dihanje, npr. plastična vrečka čez obraz. Povezan materialni dejavnik, ki se izbere, je dušič plin ali hlap ali kar preprečuje poškodovancu dihanje.

Te šifre ne pridejo v poštev, kadar kemične lastnosti hlapov ali plinov delujejo toksično, kaustično ali škodljivo in prav tako v primerih, ko so zastrupitev ali kemične opekline s temi snovmi najresnejša poškodba. V teh primerih se uporabijo šifre 15, 16, 17 – stik z nevarnimi snovmi,

30 – 39 vodoravno ali navpično trčenje z ali proti nepremičnemu predmetu (poškodovanec se giblje)

Te šifre se uporabijo, kjer je poškodovanec v gibanju in je sam objekt, ki je povzročitelj poškodbe. Poškodovanec se lahko giblje navpično ali vodoravno.

Šifra 31 se uporabi, kadar je vzrok poškodbe navpično gibanje poškodovanca (šifra za vzrok je 51- padec). Dolžina padanja pred poškodovanjem ni pomembna. Ta šifra se uporabi tudi, če oseba pade (vzrok 51- padec) in ob tem v nekaj zadene. Predmet, zaradi katerega je nastala poškodba, je v tem primeru npr. stol. Kot materialni povzročitelj pa šifriramo dejavnik, ki je v največji meri vplival nato, da se je oseba poškodovala.

Šifra 32 se uporabi, kadar oseba brce oz. zadene v nekaj, kar se ne premika npr. mizo. Poškodovanec se giblje vodoravno, za materialni povzročitelj pa izberemo mizo. Primer je tudi voznik kombija, ki zadene drevo ali stoječe vozilo.

40 – 49 udarec z gibajočim predmetom, trčenje z njim

Ta skupina se uporablja v primerih, kjer je predmet, ki je poškodoval osebo, v gibanju ter udari ali trči s poškodovancem. Šifre 41-44 povejo, da je način poškodbe tak, da poškodovanec stoji oz. se ne giblje. Kar pomeni, da je stik v celoti posledica gibanja predmeta. Za razliko od teh pa šifra 45 - trčenje s predmetom, vključno z vozili - trčenje z osebo, pomeni, da trk vključuje gibanje tako predmeta kot poškodovanca v trenutku medsebojnega delovanja. Način poškodbe pri trčenju dveh premikajočih vozil se šifrira s šifro 45. Prometne nezgode bodo pogosto imele način poškodbe 44 ali 45. Predmet je ponavadi vozilo. Če pa vozilo trči v steno ali stoječe vozilo je šifra 32 - vodoravno gibanje, trčenje na ali proti, v nezgodah, kjer so vključeni pešci, ki jih zadenejo vozila, se način poškodbe izbere v skupini 60-69.

Šifra 41 se uporabi, ko poškodovanca zadene predmet, ki leti po zraku (npr. izleti iz stroja), ne pa če predmet pada navpično. Ta šifra se prav tako uporabi, če poškodovanca zadenejo vrata, ki so bila na naglo odprta. Predmet je lahko tudi zelo majhen (prah pri žaganju, kovinski opilki), kar je že pojasnjeno pri šifri 16.

Šifra 42 se uporabi, kadar poškodovanca zadene navpično padajoč predmet (vzrok 33 - zdrs, padeč, rušenje materialnega povzročitelja – od zgoraj), ne pa predmet, ki leti po zraku. Primer: opeka, ki pade z višine.

Šifro 43 je potrebno uporabiti v primerih, ko poškodovanca zadene ali podre predmet, ki zaniha nazaj, ker je na vzmeti ali nihalu. Primeri: ročice, vzmeti, škripci, elastični trakovi in podobno. Ta šifra vključuje tudi predmete, ki nihajo kot nihalo.

Šifro 44 je običajno potrebno uporabiti v primerih, ko poškodovanca zadene predmet, ki se premika po tleh ali vrti. Primer je oprema na kolesih, vozički in vozila.

Šifro 45 je potrebno uporabiti v primerih, ko se gibljeta tako poškodovanec kot predmet, ki povzroči poškodbo. Trčenje je stik med osebo in predmetom, ki se gibljeta v isti ali nasprotni smeri. Šifra se uporabi tudi pri trčenju dveh oseb ali vozil.

50-59 stik z ostrim, koničastim, grobim materialnim povzročiteljem

Ta skupina se uporabi, kadar je glavni razlog, da je predmet povzročil poškodbo, njegova lastnost, da je oster, koničast, trd, hrapav ali grob. Če ne bilo teh lastnosti, sam stik s predmetom ne bi povzročil takšnih poškodb.

Šifra 51 naj se uporablja, ko se oseba ureže na ostrem predmetu.

Šifra 52 se uporablja, ko se oseba zbode na koničastem predmetu.

Šifra 53 se uporablja, ko se oseba opraska ali oplazi ob grobo hrapavo površino. Trd predmet je neprilagodljiv zaradi svoje teže ali gostote in se zato ne uda in ublaži udarca ob stiku.

60 – 69 ujet, stisnjen, itd.

Ta skupina se uporabi, kadar je sila, velikost, teža, pritisk ali hitrost predmeta ali stroja tisto, kar povzroči poškodbo. Primer: pritisk, ki stisne poškodovanca (ali okončino), težek kontejner, ki stisne poškodovanca s svojo težo.

Šifra 61 se uporabi, ko je poškodovanec ujet ali stisnjen z nečim, kar se giblje. To je lahko del stroja ali premična oprema. Ob tem se izbere kot materialni povzročitelj premikajoči predmet (ali tisto, česar del je) npr. stroj, motor, jermen, ki je ujel ali stisnil poškodovanca.

Šifra 62 se uporabi, kadar je poškodovanec stisnjen pod nekaj in proti površini (tla, strop).

Šifra 62 predvideva določeno navpično gibanje. Primer: avto ga stisne, stisnjen pod betonsko ploščo, itd. Kot materialni povzročitelj se izbere predmet, ki se premika. Ta šifra vključuje dva predmeta, kot materialni povzročitelj se izbere tisti, ki se je gibal in ne tisti, ob katerega je bil poškodovanec stisnjen. Če poškodovanca stisne avto, se izbere avto in ne cesta ali ograja.

Šifra 63 se uporabi, ko je poškodovanec stisnjen med delujoče orodje in drug predmet, npr. med težek vrtni stroj in steno, ali med težko košaro in stroj. Šifra 63 predvideva vodoravno gibanje. Izbere se materialni povzročitelj, ki se je uporabljal, oziroma je poškodovanec z njim ravnal in se je torej premikal (v zgornjih primerih vrtni stroj in košara). V stisnjenju sta

udeležena dva predmeta, kot materialni povzročitelj se izbere tisti, ki se je premikal in stisnil poškodovanca.

Šifra 64 zadeva primere, pri katerih je okončina poškodovanca odtrgana ali odrezana. Primer: poškodovančev prst je ujet in odtrgan v mešalnem stroju.

70 – 79 fizični ali duševni stres

Ta skupina pokriva primere različne stopnje preobremenitve osebe, tako telesne (obremenitev mišic, sklepov, organov ali tkiv) zaradi pretiranih gibov, fizikalnih dejavnikov (hrup, sevanje, trenje) ali telesne poškodbe, kot duševne strese. Dogodki, ki povzročijo zunanje poškodbe, morajo biti šifrirani z drugimi načini poškodb. Vključeni so samo dogodki, ki se nenadoma zgodijo kot nezgode. Običajna dolgotrajna izpostavljenost povečanim telesnim obremenitvam lahko privede do poklicne bolezni in jo je potrebno obravnavati in prijavljati kot poklicno bolezen.

Šifra 73 vključuje predvsem psihične obremenitve oz. strese, ki so posledica nasilnega dejanja ali napada. Vključuje tudi šok pri osebah, ki so bile priče dogodka nezgode ali napada, ki se je zgodil drugi osebi. Če je poškodba zaradi nasilnega dejanja predvsem telesna, se za način poškodbe uporabijo šifre iz skupine 50-59, (če so poškodbe povzročene s hladnim orožjem) ali 83 (za udarce ali brce). Če ga je zadela krogla je šifra 41.

80 – 89 ugriz, brca, itd. (žival ali človek)

Ta skupina se uporabi, če je povzročitelj poškodbe človek ali žival, vključno z insekti. Šifra 81 se uporabi, ko poškodovanca ugrizne človek ali žival. Piki žuželk se uvrstijo v šifro 82, ki se uporablja predvsem za škodljive vbode nevarnih insektov (ose, čebele) ter rib s strupenimi bodicami ali plavutmi. Šifre 82 ne smemo zamenjevati z šifro 52 - stik s koničastim materialnim povzročiteljem, kjer je povzročitelj poškodbe koničast predmet.

MATERIALNI POVZROČITELJ

Materialnega povzročitelja lahko povežemo s specifično aktivnostjo v času nezgode, vzrokom in načinom nezgode. Preprosto to povemo tako, da je poškodovanec izvajal aktivnost s prvim materialnim povzročiteljem, drugi materialni povzročitelj je deloval nenormalno in sprožil vzrok nezgode, poškodovanca pa je ranil tretji materialni povzročitelj in s tem določil način poškodbe.

V različnih primerih poškodb je lahko več različnih materialnih povzročiteljev, lahko je en materialni povzročitelj povezan z različnimi fazami nezgode, možno pa je tudi, da ga v določeni fazi ni in je poškodba povezana samo s poškodovancem.

Zaenkrat smo se v Sloveniji odločili, da zabeležimo pri vsaki poškodbi samo en materialni povzročitelj. Ta naj se izbere izmed stvari, ki so najbolj vključene v način poškodbe ali vzrok poškodbe. Če je vključenih več materialnih povzročiteljev izberemo tistega, zaradi katerega so nastale najresnejše poškodbe.

V Sloveniji trenutno uporabljamo skrajšano listo materialnih povzročiteljev, kjer so materiali razvrščeni dvostopenjsko in označeni s štirimestnimi številkami. Klasifikacija je že razvita do četrte stopnje, kjer so posamezni materiali ali predmeti označeni z osemestnimi številkami.

Opis skupin na 1 stopnji klasifikacije

01.00 - Stavbe, zgradbe, površine na ravni tal

02.00 - Stavbe, zgradbe, površine nad ravnjo tal

03.00 - Stavbe, zgradbe, površine pod ravnjo tal

Skupine od 01 do 03 se v glavnem uporabljajo, če oseba pade ali se udari.

04.00 - Sistemi za preskrbo in distribucijo snovi, cevovodi

05.00 - Motorji, sistemi za prenos in shranjevanje energije

06.00 - Ročno orodje, brez zunanje energije

07.00 - Ročno prenosno ali ročno vodeno orodje, mehansko

08.00 - Ročno orodje, brez opredeljenega vira energije

09.00 - Stroji in oprema - prenosni ali mobilni

10.00 - Stroji in oprema - stabilni

11.00 - Prenosni, prevozni in shranjevalni sistemi

Skupine od 04 do 11 vključujejo stroje in orodja. Izberejo se pri poškodbah, ki nastanejo zaradi njihovega nepravilnega delovanja, ali pri poškodbah, ki jih povzročijo direktno. Razlika med stroji in orodjem je razložena pri opisu specifične aktivnosti v času nezgode.

Nekaj primerov razvrščanja: kmetijsko orodje je v šifri 06.09 ali 07.09, odvisno ali je ročno ali mehanizirano. Oprema, ki ima lasten pogon in jo je torej možno voziti, kot so vrtno kosilnice, motokultivatorji in veliki kmetijski stroji so v skupini 09.02.

Vsi stroji za predelavo in obdelavo materialov so v skupini 10.

Naprave za shranjevanje so pod šiframi 11.06 stabilne in 11.07 premične. Lahko so stalno zaprte ali odprte ali pod pritiskom. V šifro 11.07 je vključeno razsuto skladiščenje v obliki kupov snovi (kup premoga). Šifra 11.09 vključuje majhne kontejnerje, vključno tiste pod pritiskom, kot so steklenice ali jeklenke z utekočinjenim ali stisnjenim plinom, gasilni aparati in se uporabi v primeru posameznik kosov. Če je velika količina teh kontejnerjev spravljena v skladišču ali na policah, se šifrira s 14.08.

12.00 - Kopenska prevozna sredstva

13.00 - Druga prevozna sredstva

V ti dve skupini so vključena vozila, izjema so gradbeni in kmetijski stroji, ki so v skupinah 09.01 in 09.02.

14.00 - Snovi, predmeti, proizvodi, deli strojev, razbitine, odpadki

Ta skupina od 14.01 do 14.04 vključuje gradbene materiale in različne predmete, ki jih najdemo na gradbiščih, vključno z deli naprav, gradbenimi materiali in sestavnimi deli.

Nadalje so v skupini 14 proizvodi za kmetijstvo, vse kar se skladišči, vse vrste tovorov, itd.

15.00 - Kemijske, eksplozivne, radioaktivne, biološke snovi

16.00 - Varnostne naprave in oprema

17.00 - Pisarniška oprema, osebna oprema, športna oprema, orožje, domača sredstva

18.00 - Živi organizmi in ljudje

19.00 - Odpadki

Šifre skupine 19 se uporabijo, kadar odpadkov ni mogoče razvrstiti v skupine 14, 15 ali 18, ker so neznani ali pa raznovrstna mešanica za deponiranje. Načeloma gre za velike količine odpadnih snovi.

20.00 - Fizikalni pojavi in naravni elementi

Skupina 20 se uporabi v primerih, ko naravni pojavi, izredne vremenske razmere, potresi, itd. povzročijo nezgodo.

PRIMERI ŠIFRIRANJA VZROKA IN OKOLIŠČIN

1. Zidar, ki nosi orodje po stopnicah na novem gradbišču, stopi na žebelj, ki gleda iz kosa odvrženega lesa.

POLJE	ŠIFRA	OZNAKA
23. Delovno okolje	021	Gradbišče- gradnja zgradb
24. Delovni proces	22	Novogradnja- gradnja
25. Specifična aktivnost	61	Hoja, tek, vzpenjanje, spuščanje
26. Vzrok nezgode	61	Hoja po ostrih predmetih
27. Način poškodbe	52	Stik s koničastim predmetom (žebelj, ostro orodje)
28. Materialni povzročitelj	14.04	Sestavna oprema: matica, sornik, vijak, žebelj

2. Medicinska sestra v bolnišnici si poškoduje palec, ko odlaga iglo v kontejner za odpadke. Zaradi nepazljivosti se piči z drugo iglo, ki štrli iz škatle.

POLJE	ŠIFRA	OZNAKA
23. Delovno okolje	051	Zdravstvene ustanove, bolnišnice, negovalne
24. Delovni proces	41	izvajanje storitev in pomoči za splošno javnost
25. Specifična aktivnost	46	Vlivanje, pretakanje, praznjenje, izmetavanje
26. Vzrok nezgode	64	Neuravnoteženi gibi zaradi nepravilnih aktivnosti ob nepravem času
27. Način poškodbe	52	Stik s koničastim materialnim povzročiteljem
28. Materialni povzročitelj	06.14	Ročno orodje, za medicinsko in kirurško delo, šivanje, rezanje

3. Voznik avtomobila se poškoduje pri trčenju z drugim avtomobilom v prometu, ker drugi voznik iz neznanega razloga zapelje na levo stran ceste.

POLJE	ŠIFRA	OZNAKA
23. Delovno okolje	061	področja za javni transport
24. Delovni proces	61	Gibanje, vključno na/v transportnih sredstvih
25. Specifična aktivnost	31	Vožnja transportnega sredstva, ravnanje z opremo – premično, motorno
26. Vzrok nezgode	42	Izguba nadzora nas transportnimi sredstvi
27. Način poškodbe	45	Trčenje s predmetom, vključno z vozili
28. Materialni povzročitelj	12.02	Prevozna sredstva-lažja za prevoz ljudi in blaga

4. Voznik se poškoduje pri trčenju z drugim vozilom v prometu, ker izgubi nadzor nad vozilom zaradi snega na cesti.

POLJE	ŠIFRA	OZNAKA
23. Delovno okolje	061	področja za javni transport
24. Delovni proces	61	Gibanje, vključno na/v transportnih sredstvih
25. Specifična aktivnost	31	Vožnja transportnega sredstva, ravnanje z opremo – premično, motorno
26. Vzrok nezgode	42	Izguba nadzora nas transportnimi sredstvi
27. Način poškodbe	45	Trčenje s predmetom, vključno z vozili
28. Materialni povzročitelj	20.02	Naravni in atmosferski elementi

5. Vrv, ki stabilizira obešen tovor se pretrga in povzroči, da tovor zaniha in zadene ob strani stoječega delavca

POLJE	ŠIFRA	OZNAKA
23. Delovno okolje	013	oddelek za skladiščenje, natovarjanje, raztovarjanje
24. Delovni proces	61	Gibanje, premikanje, vključno gibanje na/v transportnih sredstvih
25. Specifična aktivnost	70	navzočnost - neopredeljena
26. Vzrok nezgode	31	razbitje materiala - na sklepu, šivu
27. Način poškodbe	43	izguba nadzora (popolna ali delna) - nad ročnim orodjem (motoriziranim ali nemotor.)
28. Materialni povzročitelj	14.11	Tovor - odložen z dvigalom, žerjavom

6. Zapora na zložljivi lestvi se zlomi, ko se pleskar vzpenja po njej, da bi prebarval strop pisarne. Pleskar pade na tla.

POLJE	ŠIFRA	OZNAKA
23. Delovno okolje	041	pisarne, prostori za srečanja, knjižnice itd
24. Delovni proces	24	Preoblikovanje, popravila, razširitev, vzdrževanje – vse vrste zgradb
25. Specifična aktivnost	64	plazenje, plezanje, itd
26. Vzrok nezgode	31	razbitje materiala - na sklepu, šivu
27. Način poškodbe	31	navpično gibanje, trčenje na ali proti (posledica padca)
28. Materialni povzročitelj	11.05	Oprema za dvigovanje, prijemanje, različne ročne naprave (zanke, kljuke, vrvi)

7. Na žagi nevešč delavec žaga na krožni žagi. Ker so se nakopičili razžagani deli, mu je z lista žage v glavo priletel kos lesa

POLJE	ŠIFRA	OZNAKA
23. Delovno okolje	011	proizvodnja, tovarna, delavnica
24. Delovni proces	11	Proizvodnja, izdelovanje, predelovanje - vse vrste
25. Specifična aktivnost	12	polnjenje stroja, nalaganje v stroj
26. Vzrok nezgode	44	izguba nadzora (popolna ali delna) - nad predmetom dela (ki se nosi, premika, z njim ravna, itd.)
27. Način poškodbe	41	udarec - z letočim predmetom
28. Materialni povzročitelj	14.05	Drobci, razbitine, koščki, fragmenti, odlomek, brizg

8. Delavec v klavnici v oddelku za razkosavanje reže kotlete, pri tem izpusti nož na rob mize in si poškoduje prst.

POLJE	ŠIFRA	OZNAKA
23. Delovno okolje	011	proizvodnja, tovarna, delavnica
24. Delovni proces	11	Proizvodnja, izdelovanje, predelovanje - vse vrste
25. Specifična aktivnost	21	delo z ročnim orodjem - s človeško silo
26. Vzrok nezgode	43	izguba nadzora (popolna ali delna) - nad ročnim orodjem (motoriziranim ali nemotoriziranim)
27. Način poškodbe	51	stik z ostrim materialnim povzročiteljem (nož, rezilo, itd.)
28. Materialni povzročitelj	06.02	Ročno orodje, brez zunanje energije - za rezanje, ločevanje (vključno škarje, škarje za kovino, vrtnarske škarje)

9. Na gradbišču je vajenec s francozom odvijal matico na boilerju. Ključ se je zlomil, zaradi nenadnega trzaja je vajenec z roko silovito zadel ob boiler.

POLJE	ŠIFRA	OZNAKA
23. Delovno okolje	021	Gradbišče- gradnja zgradb
24. Delovni proces	51	Postavljanje, pripravlanje, instaliranje, montaža, demontaža, odstranjevanje
25. Specifična aktivnost	21	delo z ročnim orodjem - s človeško silo
26. Vzrok nezgode	31	razbitje materiala - na sklepu, šivu
27. Način poškodbe	53	stik s trdim ali grobim materialnim povzročiteljem
28. Materialni povzročitelj	06.05	Ročno orodje, brez zunanje energije - za vrtanje, vrtenje, vijačenje

10. V skladišču je prodajalec gasilnih aparatov pri pregledu gasilnega aparata tega pomotoma aktiviral. Cev gasilnega aparata je zadela zaposlenega v spodnji del obraza in mu poškodovala usta.

POLJE	ŠIFRA	OZNAKA
23. Delovno okolje	013	oddelek za skladiščenje, natovarjanje, raztovarjanje
24. Delovni proces	52	Vzdrževanje, popravila, naravnavanje, prilagajanje
25. Specifična aktivnost	40	ravnanje z objekti - neopredeljeno
26. Vzrok nezgode	42	izguba nadzora (popolna ali delna) - nad transportnimi sredstvi ali pri rokovanju z opremo (motorizirano ali nemotorizirano)
27. Način poškodbe	41	udarec - z letečim predmetom
28. Materialni povzročitelj	11.09	Različni sistemi za shranjevanje, paketiranje, za ustekleničiti, aparati za gašenje

11. Električar, ki je šel čez gradbišče, je zaslišal čudne zvoke iz žerjava. Zagledal je kose kovine, ki so padali z otovorjenega žerjava. Kljub temu, da se je stisnil k steni, ga je en kos oplazil in povzročil udarnine in praske po desnem ramenu in hrbtu.

POLJE	ŠIFRA	OZNAKA
23. Delovno okolje	021	Gradbišče- gradnja zgradb
24. Delovni proces	61	Gibanje, vključno gibanje na/v transportnih sredstvih
25. Specifična aktivnost	70	navzočnost - neopredeljena
26. Vzrok nezgode	33	zdrs, padec, rušenje materialnega povzročitelja – od zgoraj (padec na žrtev)
27. Način poškodbe	42	udarec - s padajočim predmetom
28. Materialni povzročitelj	14.11	Tovor – na/z dvigala, žerjava

12. Hišnik je hodil po strehi bloka in pregledoval stanje strehe. Spodrsnilo mu je na strešni opeki in padel je na balkon dve nadstropji nižje.

POLJE	ŠIFRA	OZNAKA
23. Delovno okolje	091	na višini - na stabilni površini (streha, terasa, itd.)
24. Delovni proces	55	Kontroliranje, pregledovanje proizvodnih postopkov, delovnih površin, transportnih sredstev
25. Specifična aktivnost	61	hoja, tek, vzpenjanje, spuščanje, itd.
26. Vzrok nezgode	51	padec osebe - na nižjo raven
27. Način poškodbe	31	navpično gibanje, trčenje na ali proti (posledica padca)
28. Materialni povzročitelj	02.01	Deli stavb, nad ravnjo tal - stabilni (streha, krov, strop, terasa, vrata in okna, stopnice)

13. Delavec je izvajal vzdrževanje dvigala v bloku. Splezal je na kabino dvigala in pognal dvigalo. Kabina ga je stisnila pod strop.

POLJE	ŠIFRA	OZNAKA
23. Delovno okolje	091	na višini - na stabilni površini (streha, terasa, itd.)
24. Delovni proces	52	Vzdrževanje, popravila, naravnavanje, prilagajanje
25. Specifična aktivnost	64	plazenje, plezanje, itd.
26. Vzrok nezgode	42	izguba nadzora (popolna ali delna) - nad transportnimi sredstvi ali pri rokovanju z opremo (motorizirano ali nemotorizirano)
27. Način poškodbe	63	ujet, stisnjen - med
28. Materialni povzročitelj	11.02	Dvigala, dvigala z zanko, dvigala za zajemanje, dvigala s škripcem

14. Delavec, ki je opravljal vzdrževanje grelca v kurilnici bloka, je stopil na v tla pritrjeno cev za dovod plina in si zvil nogo, pri tem ni padel.

POLJE	ŠIFRA	OZNAKA
23. Delovno okolje	072	komunalni deli zgradb, pomožni objekti, družinski vrtovi
24. Delovni proces	52	Vzdrževanje, popravila, naravnavanje, prilagajanje
25. Specifična aktivnost	61	hoja, tek, vzpenjanje, spuščanje, itd.
26. Vzrok nezgode	75	napačno stopanje, zvijanje noge ali gležnja, zdrs brez padca
27. Način poškodbe	71	fizični stres - na mišičnoskeletnem sistemu
28. Materialni povzročitelj	04.01	Sistemi za preskrbo in distribucijo snovi, cevna inštalacija - stabilna, za plin, zrak, tekočino, za sipke materiale - vključno z zbiralniki

15. Pri poliranju kosa karoserije s polirnim strojem, je poškodovanec preveč nagnil kos, tako da ga je krtača zagrabila in ga sunila delavcu v obraz.

POLJE	ŠIFRA	OZNAKA
23. Delovno okolje	011	proizvodnja, tovarna, delavnica
24. Delovni proces	11	Proizvodnja, izdelovanje, predelovanje - vse vrste
25. Specifična aktivnost	41	ročno prijemanje, grabljenje, pomikanje itd. na vodoravni podlagi
26. Vzrok nezgode	44	izguba nadzora (popolna ali delna) - nad predmetom dela (ki se nosi, premika, z njim ravna, itd.)
27. Način poškodbe	41	udarec - z letečim predmetom
28. Materialni povzročitelj	14.02	Deli strojev, deli prevoznih sredstev: vozni postavki, motorne gredi, navori

16. Delavec je vključil stružnico in kovinski komad se je prehitro vrtel pod rezili. Stružni nož se je zataknil in se zlomil. Oster kos je vrglo iz stroja delavcu v čelo.

POLJE	ŠIFRA	OZNAKA
23. Delovno okolje	011	proizvodnja, tovarna, delavnica
24. Delovni proces	11	Proizvodnja, izdelovanje, predelovanje - vse vrste
25. Specifična aktivnost	13	nadziranje stroja, upravljanje ali vožnja stroja
26. Vzrok nezgode	32	razbitje, razpok - nastanek drobcev (les, steklo, kovina, kamenje, plastika, drugo)
27. Način poškodbe	41	udarec - z letečim predmetom
28. Materialni povzročitelj	14.03	Deli strojnega orodja, vključno z okruški materialnega povzročitelja

17. Vozil je traktor in med trto škropil s sredstvom za zatiranje plevla. Zastrupil se je s hlapi plina, ker se je spremenila smer vetra.

POLJE	ŠIFRA	OZNAKA
23. Delovno okolje	033	področje poljedelstva - gojenje dreves in grmičevja
24. Delovni proces	32	Poljedelstvo - delo z rastlinami, vrtnarjenje
25. Specifična aktivnost	31	vožnja transportnega sredstva ali ravnanje z opremo - premično in motorno
26. Vzrok nezgode	99	druge nevarne situacije, ki niso navedene v tem šifrantu
27. Način poškodbe	15	stik z nevarnimi snovmi - skozi nos, usta z vdihavanjem
28. Materialni povzročitelj	20.02	Naravni in atmosferski elementi (voda, dež, blato, sneg, led, veter itd.)

18. V kuhinji restavracije si delavec rani roko na razbiti skodelici, ko pomiva posodo.

POLJE	ŠIFRA	OZNAKA
23. Delovno okolje	044	restavracije, prostori za rekreacijo, itd
24. Delovni proces	53	Čiščenje delovnih površin, strojev - industrijskih ali ročnih
25. Specifična aktivnost	49	druge oblike dejavnosti, zajete pod šifro 40
26. Vzrok nezgode	64	neuravnoteženi gibi zaradi nepravilnih aktivnosti ob nepravem času
27. Način poškodbe	51	stik z ostrim materialnim povzročiteljem (nož, rezilo, itd.)
28. Materialni povzročitelj	14.05	Drobci, razbitine, koščki, fragmenti, odlomek, brizg